Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Weyde, Johanna Maria.
Titel | Title:	Kiøbenhavns Beleiring : En Tragoedie i 5 Handlinger.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : trykt med Godiches Skrivter, 1772
Fysiske størrelse | Physical extent:	[8], 80 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

55,-239.-8°
ek 1

Det Kgl. Bibliotek
130025958609

BIBLIOTHECA REG. A.
HAFNIENSIS

Kiøbenhavns Beleiring.

En

Tragoedie

i

fem Handlinger,

forfattet

af

Johanna Maria Weyde.

Kiøbenhavn 1772.

Trykt med Godiches Skrivter.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Til samtlige

Kiobenhavns

Borgere og Beboere!

Skulde noget Stykke af Landets Historie, udført i en Tragoedie, have Ret til Deres Opmærksomhed, **Høystærede!** da bliver det vel den, af et ubenævnt Selskab her i Byen i forrige Aars Adresse-Contoirets Efterretninger, No. 29, dertil opgivne Materie: **Kiobenhavns Beleiring.** Thi denne interesserer enhver, fra Enevolds Regenten af, og den fornemste Borger,

indtil den ringeste; og derpaa allene grunder sig min Formodning: at dette første Forsøg vil af Dem blive ligesaa velmenende optaget, som det af mig er foretaget. Planen, hvorefter jeg har indretted den, er og siden ligeledes af Selskabet selv, i benævnte Efterretningers No. 38, saaledes foreskreven: at det i den forlangte Tragoedie ønskede beskreven Kiøbenhavns Tilstand under Beleiringen; samt Rigets Tilstand inden og uden for, Kong Frederichs Bedrifter, hans Seyer, og [NB.] derpaa følgende Souverainitets Indførsel. Jeg havde allerede tilforn anseet Materien i sig selv vanskelig til en Tragoedie, betragtet i sin egentlige Høyde; men, (da jeg siden i anførte Plan uventet saae den at udstrækkes over sine naturlige Grændser, lige til Souverainitæten) efter de Theatralske Grund-Regler umuelig. Ikke desmindre fattede jeg, forelsked i Materien, det Forsæt at følge Planen, ubekymret om Grunden til dens Forskrivt, nok for mig, om jeg ved at følge den, kunde vinde Selskabets Attraae og Biefald. Da den ey erholdtes, tillade De mig nu, Høystærede! at jeg overleverer Dem mit Arbeyde saaledes, som det er geraadet efter den bødne Plan, som har

tvun-

tvunget mig til mod bedre Vidende, at forestille 2de Aars og Tidspuncters Historie, som nogle Timers Handling; hvorudover og adskillige Mærkværdigheder ere forbiegaaede, som ellers kunne været omrørte, om Beleiringen og Stormen (*) ikkun havde bleven forestillede i Tragoedien; og derimod i et særskilt dramatisk Stykke Souverainitæts Handlingen. Her havde været bequem Leylighed til at berøre de fornemste Tildragelser efter Beleiringens Ophævelse, og at give Hannibal Sehested sin fortiente Rulle, som jeg efter nærværende Indretning ikke kunne; thi enhver veed, at han var fangen hos de Svenske under Beleiringen, som her udgior de trende første Handlinger; og hvorledes da at lade ham pludselig fremkomme i de tvende sidste, uden og paa denne Kant at opofre Sandsynligheden? Vel kunde mig herimod indvendes: at jeg kunne og burde jo nu have forandret mit Arbeyde efter eget Tykke, da det ikke i den Skikkelse, det efter Selskabets Plan har faaet, blev af samme belønnet. Intet ønskede jeg heller, og skulde det ey have fal-

(*) Allerede først i Aaret 1660 har Magistraten i Amsterdam lasamme der opføre paa Skuepladsen for de da tilstæde værende Danske overordentlige Gesandter.

det mig vanskeligt paa ommeldte Maade at forfatte det i tvende særskildte Stykker; men, da Tiden og Leyligheden hertil mangler mig nu, maae jeg lade det blive, som det er, uforandret. I Henseende til Valget af de handlende Personer, maae jeg anmærke dette: jeg har ingen udelukked, (Sehested udtagen, af ovenanførte Aarsag) som jeg troede var fornøden, og jeg har ingen ufornøden antaget; jeg har søgt, at lade Personerne ligne sig selv igiennem det hele Stykke. Kongen har jeg givet det grundige, det forsigtige, det kloge og det uforfærdede i sin Opførsel (sande Egenskaber hos denne store Regent) han føler sin og Landets Ulykke, men paa en mandig Maade. Dronningen derimod har jeg givet det vittige og det hurtige, hun føler sin og Landets Ulykke mere levende, men derfor ikke stærkere; hun gior ingen Vold paa sine Følelser, hun taler derom, dog ikke uden hun enten er allene eller med Kongen, undtagen i den 4de Handlings, 10de Optrin, i en kort Samtale med Gabel; thi i den 5te Handlings sidste Optrin, naar alle de handlende Personer ere samlede, har jeg iagttaget, at lade hende i største Korthed yttre sin billige Glæde. Jeg mærker, at dersom jeg vilde giøre Rede for enhver af de handlen-

de Personers Tale og Opførsel, vilde denne Tilskrivt blive vidtløftigere end en Handling i Trogoedien, hvorfore dette maae være nok til Slutning, at jeg har søgt at vise Hoved-Personen, min Helt Frederich, som han var, stor baade i og efter Beleiringen, at han er kiendt derfor af tappre og troe Undersaatter, og til at giøre dette føleligt, har jeg ladet alt det biedrage, som jeg troede kunne stemme overeens med Planen. Og som det efter nærværende Forfatning ikke kan behage i det hele, saa gid nogle Stykker deraf dog behage dem, **Høystærede!** indtil det afløses af et heldigere; og Kunstdommeren fordrage det med alle sine Ufuldkommenheder, som vel ere indseede, men af ovenmeldte Aarsag ikke denne Gang kunde afhielpes af

Kiøbenhavn, den 17 Januarii.
1772.

Forfatterinden.

Per-

Personerne:

Frederich den 3die, Konge i Dannemark.
Sophia Amalia, Dronningen i Dannemark.
Meadow, Engelsk Gesandt.
Gerstorf, Rigets Hofmester.
Niels Trolle, Rigs-Raad.
Peder Retz, Rigs-Raad.
Schach, Rigs-Raad og Commendant i Kiøbenhavn.
Svane, Biskop i Sielland.
Nansen, overst Borgemester i Kiøbenhavn.
Gabel, Cabinets-Secretair.
von der Wisch, Dronningens Kammer-Frue.

Skuepladsen er paa Slottet i Kiøbenhavn.

Første Handling.

Første Optrin.

Gerstorf, Schach.

Schach.

Jeg kom fra Volden nys — og er Kanoners Torden
En fæl og rædsom Lyd for noget Folk paa Jorden,
Betrængte Kiøbenhavn! — da er den det for dem,
Som skal forsvare dig, — den beste Konges Hiem. —
Tænk Gerstorf! — just det Krud — de Kugler, som vi høre,
Os dagligen saa stor en Jammer at paaføre,
Just det tilforn udi den Fæstning Cronborg var,
Mod Fiendens halve Magt et tillidsfuld Forsvar. —

Men nu, — da hvert et Nu — nedfører nye Plager,
Som idelige Skud fra Fiendens Leir aarsager,
Da Himmel strid med os! — den hele Svenske Hær
Bestormer Staden nu — og skiønt, det veed enhver,
Min Ordre lystres knap; — thi de, som skulde lyde,
Troe at de nok saa vel, som jeg, forstaae at byde;
Der hersker i hver Stand en slags Misundelse —
Jeg burde, om jeg kan, afværge Følgerne. —
Hvad er mit Embede i denne Fare vigtig! —

Gerstorf.

Jo meer man indseer hvad man er sin Konge pligtig,
Sit kiære Fødeland — sin Ære, og sit Vel, —
Jo mere tager man i fælles Fare Deel. —
Men hver Mand er jo dog til Stadens Forsvar færdig, —
Aarvaagen, — og, endskiønt hver Borger troer sig værdig
Selv at befale, og udrette noget stort, —
De har som General dog, hvad de burde, giort. —
Regenten skiønner det — og vi, — vi ville skienke
Dem denne Selvtillid, og skiønsom derpaa tænke,
At Modet de beholdt end, da det Rygte, om
Et saadant vigtigt Tab, os her for Øren kom; —
Thi af den Modgang, som vor Frederich har fristed,
Det synes endnu sierst, at Han har Cronborg mistet. —

Schach.

Schach.

Ja — naar paa Gaden man ey mere sikker er
For Skud — hvem vilde da vel derom tvivle meer? —

Gerstorf.

Ja — jeg til deels med dem er enig udi dette —
Thi Fiendens større Magt kan mere nu udrette
Mod Staden — ja — endog jeg vil dem tilstaa, at
Jeg fra den Tiid ey tryg har hvilet nogen Nat,
Da allerførst man det med Vished slutte kunde:
At Cronborgs Tab var ey en Snak i Folkemunde,
Men ach! — en Sandhed — som jo længere jo meer,
Ved Krud og Kugler os forkyndet nokſom er: —
Og end vor eget — men — fra denne fæie Tanke
Vi ville flye! — hvad kan det nytte, meer at anke
Paa det, som aldrig meer kan giores om igien? —
Til Staden, og dens Tarv vi ville komme hen. —

Schach.

Ja — det at tale om er hvad jeg længes efter,
Dens Forsvar værdig er al Siels og Legems Kræfter —
Men see! — Jeg Kongen alt os udi Mode seer
At komme — Jo Ham selv, og Gabel med Ham er.
Hans Aasyn røber, o! — min Gud .....

Andet Optrin.

Frederich, Gabel, Gerstorf, Schach.

Frederich.

Og du begierte,
Og jeg har lovet her at aabne dig mit Hierte,
Saa viid! — at Rigets og hver Underdaners Vel,
Er Ønsker uden Magt — udi din Konges Siel. —
Og dem, da Himlen mig har paalagt disse Pligter,
For hvilke jeg maaskee med sidste Kræfter sigter,
Foruden Haab — dem om de bittre Følelser,
Hvorfor min piinte Aand et hverdags Bytte er. —

Gabel.

Skient Tronens Pligters Værd umuelig kan bestemmes
Af mig, som de udaf en em Regent fornemmes,
Troer jeg dog, Himlen har ey større Byrde lagt
Paa Dig — o Konge! — end hvortil den giver Magt. —
Sperg Schach og Gerstorf, som nu ere her tilstede! —
Om hver en Undersaat ey, som de bør, er rede
Med Liv — Formue — om de ey opofre alt,
Naar det Dig — Din Gemahl — Din dyre Stamme galt. —

Frede-

Frederich.

Jeg veed — Jeg seer det — men jeg vil dog gaa tilbage
I min Regierings Tid — ja til dens første Dage —
Følg mine Venner mig — følg mig med troe Skridt! —
Opmerksomt hører hvad jeg i den Tid har lidt! —
Med megen Møye jeg besteeg min Faders Trone,
En trolos Undersaat misundte mig den Krone,
Og med sit Tilhæng han arbeydede derpaa,
Mig fra min Fødsels Ret, at udelukket faa. —
Men Himlen stod mig bi — den selv min Sag udførde —
Til skyldig Troskab den tilsidst hvert Hierte rørde —
Jeg vel paa haarde Kaar mit Rige tog imod,
Men kiøbte det dog ey med Undersaatters Blod. —
Ja end — i stæden for mig paa min Fiende hevne,
Jeg intet Had mod ham i Hiertet vilde levne,
Ham, og hans Frue jeg kun lidt ydmygede —
Og et Gesandtskab ham derpaa betroede. —
Men paa den frække Siel ey virked' nogen Naade,
Den ham betroede Post blev Riget ingen Baade,
Et opblæst Hierte, og en dievelsk Hovmod var
I alt ham Regler, hvad han siden handled har. —
Dog aldrig, førend, med min Naade misfornøyet,
Han ud af Riget sig var hemmelig forfeyet,
Jeg lovlig tog ham fra sin høye Værdighed —
Og satte Gerstorf! — dig — igien udi hans Sted. —

Gerstorf.

Min Konge! — aldrig skal den Naade Dig fortryde,
Igiennem Ild og Vand Du mig at gaa kun byde! —
Ja var Dit Rige frelst ved hver en Draabe Blod
I mine Aarer — jeg her strax et Offer stod. —

Frederich.

Din Troskab kiender jeg — paa den har jeg havt Prøver,
Og venter fleer — naar jeg dem fordrer, og behøver —
Ved dig det Forbund blev med Holland jo omgiort,
Hvor Ulfeldt trode sig at have handlet stort. —
Der søgte han og hen, Beskyttelse at finde
Mod mig, — som intet mod ham havde udi Sinde;
Skiønt Sverrig siden blev hans rette Tilflugts Sted,
Hvor han velkommen blev med al sin Troløshed. —
Der — vandt hos Dronningen Fortrolighed, og Naade, —
Forsøgte Hende og til Krig mod os at raade:
I Hendes Tid blev det dog kun ved Fiendtlighed
Udi Opførsel, som han ene kom afsted. —
Men Carl, hvis Hovedsag var denne, at udvide
Sit Herredomme, satt' Freds Grunde let til Side,
I vide jo — hvornær mod os beslutted var
Hans første Vaaben, som just Ulfeldt raadet har.? —
Mod Polen bleve de bestemt med Mengdens Ville,
Til Danmarks Lykke, men — derfor at sidde stille,

Og

Og see Udfaldet an — ja modløs vente paa,
At Touren kom til os — Siig mig! — at handle saa,
Var det fornuftigt, klogt, og eders Konge værdigt? —

Schach.

Ney — Dyreste Monark! — Du handlede retfærdigt; —
Selv Svenske tilstaa: at vi vaagnede et Aar
For tilig — af de Ord man Meningen forstaar. —
Og derfor er ey Du, som først drog Sværd af Skeden
Til Landets Forsvar, — Den, som udi Nord bred Freden;
Carls Hensigt mod os var jo alt for vel bevidst? —
Det bør en viis Regent at forudsee ald List; —
Og forekomme den. —

Frederich.

Ja — denne Tænkemaade,
Jeg valgte — men mig selv — mit Folk til liden Baade,
Ved første fiendtlig Bud Carl Polen saart forlod, —
I Holsteen rykte ind med et forbittred Mod. —
Hid blev han fulgt af min — af Rigets største Fiende,
Jeg mener Ulfeldt, som gav i et Brev tilkiende,
Det han i Jylland fik tilsendt Landsdommerne,
Heel tydelig — hvad i hans Hierte boede. —
Med Slangevittighed hver Linie var krydet,
" Blev Carl antagen, og som Landets Konge lydet, —

" Blev Adelsfrihed snart fra Bondetrældom kiendt. —
Med List—med Trusler—Haab—var det begyndt og endt.—
Min Gud! — og Troleshed kan til den Høyde stige,
Ustraffet — ja maaskee tilladt — hvad vil jeg sige? —
Maaskee befalt . . . . .

Gabel.

Befalt— tilladt—ustraffet?—Ney!—
Ney! —Himlen dømmer ham, og glemmer Hevnen ey—
Hvert Hierte bygger alt en evig Skiendsels Stytte,
For ham — som aldrig har sin Konge vildet nytte,
Hans Anslag mod Dig blev jo og med Afskye hørt. —

Frederich.

Med Lykke ved hans Raad har Carl dog Krigen ført. —
Hvor hastig Itzehoe i Aske lagt! skiønt Staden
Ald Modstand giorde. — Naar igien oprettes Skaden? —
Til Søes mig Lykken vel lidt mere gunstig var,
Saa Fiendens Flode dog ey Landgang vovet har. —
I Søen Bielke — og i Skaane Gyldenlove —
I Norge Krabbe lod paa tappert Mod see Prove —
Og var i Jylland viist en lige Tapperhed,
Vi skulde levet nu i Rolighed og Fred. —
Men Tapperheden var der uddød, reent forsvunden,
Da Fredrichsodde og var bleven overvunden,

Stod

Stod Jylland aabent for den hele svenske Magt,
Og næsten Holsteen med blev Fienden underlagt. —
Endnu var Sielland — Fyen — smaae Øerne tilbage,
Men til Carls Fordeel maa selv Vinteren bidrage,
Det utro Hav blev snart den allertryggest Jis
For Ham, og hans Armee, til hele Fyens Forliis. —
Da deelte Engeland min meer end haarde Skiebne,
Som ey formaade til Undsætning at bevæbne
De Magter, som forbandt til tapper Bistand sig,
Udi Begyndelsen af denne grumme Krig. —
Det sendte Meadow her at skulle megle Freden,
Han med al Ære blev modtagen, og ombeden:
At melde Carl, at han til Fredens Handlere
Var sendt af Engeland, at Jeg den ønskede. —
Til Freden sluttet blev, en Stilstand jeg begierte,
Men dette rørte ey et herskegierrigt Hierte —
Med vanlig Lykke fik han over Jisen bragt
I Hast paa Siellands Grund sin seyerrige Magt. —
Paa Veyen Nakskov blir et Formaal for hans Vaaben,
Men Ulfeldts Talekonst udrettede hos Hoben,
At de sig overgav — Carl selv formodede
Ey Tidende saasnart om Overgivelse. —
Da var det — Gerstorf! — du og Scheel paa mine Vegne,
Til Vordinborg, med Carl just skulde undertegne

Den saa for Rigerne høyt ønskelige Fred,
I hvilken Hensigt I veed Meadow fulgte med. —
Her blev ny Leylighed for Ulfeldt at udøve
Den Fiendtlighed, hvorpaa jeg tit nok har seet Prøve;
Han blev med Bielke valgt udi det Øyemeed,
Til Sverrigs Fordeel ret at slutte denne Fred. —
Han svarte til det Haab — Jeg haanes ved at tænke
Derpaa — endnu kan det mit ømme Hierte krænke;
Just den oprørske Mand vort Forbund at indgaa
Carl valgte — Jeg lod ham forgieves det forstaa. —
Hvordan mit Hierte var i denne Tid til Mode,
Og dets oprørte Suk, det kiender den Algode,
Jeg saae Forvirrelsen udi min Hovedstad. —
For Folket — for mig selv — jeg bad — jeg veed ey hvad. —
Omsider Freden blev til Roskild underskreven,
Jeg indgik alt udaf Fornødenheder dreven,
Da Rigets sande Tarv det Offer fordrede. —
Lyksaliggiøre det i Fred jeg haabede. —
Ja — for des nøyere det Venskab at bestyrke,
Som jeg ubrødeligt, og helligt vilde dyrke,
Til Fred'riksborg jeg Carl indbød at komme hen —
Der Jeg imod ham tog, som en oprigtig Ven. —
Fortroeligt levede vi der i nogle Dage,
Ja Fredens Sødhed jeg nu syntes alt at smage —

Jeg tænkte Planer ud til ny Lykſalighed —
Og trode Himlen var mig ikke længer vred. —
Tilſidſt Carl Afſkeed tog heel venlig og forneyed,
Ham Skiebnen til Behag ſaa vel og havde føyed: —
Nu Efterlevelſen af Fredsforbundet var
Paa begge Sider det, hvormed Jeg haſted har. —
Jeg mine Løfter holdt — endſkiønt Carls Øyemærke
Var kun at vinde Tid — og ſig desmeer forſtærke,
Ved nye Paafund her forblev den ſvenſke Magt,
Til Landet næſten var af dennem ødelagt. —
Og da — da trode Carl det rette Tid at være,
Med Danmarks Undergang at bane Vey til Ære,
For intet regnes den høytidelige Fred —
Og jeg anfaldes — og ey Krigens Aarſag veed. —
Jeg ſender Hog og Scheel til Carl for at erfare,
Hvorfore Freden ſkal ey længere vedvare?
De overtyde Ham, at jeg opfyldet har
Alt det — ja mere end — jeg pligtig bleven var. —
Men Carl paa Siellands Grund kom ikke for at høre
Freds Forſlag — ney! — derved var intet da at giøre,
Ey Billigheden meer beſtemme kan min Ret —
Beleirings Udfald ſkal allene viſe det. —
Og ſiger mig! — dog hvad forlanger Jeg at vide? —
Jeg veed — jeg kan paa hver en Siel i Staden lide,

Men Himmel! — vil du og staa Redelighed bi, —
Medynksom see den Nød — vi os befinde i? —

Gerstorf.

Min Konge! — lad det nu tillades mig at tale,
Og kan ey mine Ord Dinømme Siel hufvale,
Saa gid Erindringen udaf den store Dag,
(Da Høg og Scheel kom hiem med uforretted Sag,
Og Tronens — Landets Haab saaes meest at vare faldet;)
Da — Stadens Borgere blev her for Dig opkaldet,
Og jeg dem i Dit Navn adspurdte: om de var
For Kongen — Staden nu bereedde til Forsvar? —
Erindre Dig endnu, hvor hurtig — ufortrøden,
De raabte alle: at de ville indtil Døden
Staa Kongen trolig bi! — det ægte Troskabs Sprog,
Den kiekke Nansen for Dig selv jo igientog? —
Hielp af Studenterne vi og fornøden fande,
Du den forlangte — og et Svar af alles Munde
Forsikkred: at Enhver med uforfærdet Mod,
Sig til Din Tieneste tilbød med Liv og Blod. —
At denne ædle Drift hos dennem skal vedvare,
Min Konge! — derfor vil jeg Dig i Sandhed svare,
De vide deres Vel forenet er med Dit,
Naar de forsvare Dig, forsvarer hver og sit. —

De

De vide og, de ey af andet Regimente,
Kan ald den Naade og den vise Omsorg vente,
Som Du har dem beteed — de giøre da ey meer,
I tapperst Forsvar — end de Dig forbundne er. —
Lad Schach Dig sige, om han haver det erfaret,
At nogen har for Dig sit Liv — sin Syne sparet? —

Schach.

Langt fra — min Konge! — hvor kan saadant vel faa Sted,
Hos dem, som daglig see Din egen Tapperhed? —

Frederich.

Nu — Schach! — jeg kan mig her ey længere opholde,
Jeg maa mig see omkring med dig paa Stadens Volde,
Før vi det tro, vi vel alvorlig gribes an,
Jeg Grunde har, hvoraf jeg det vist slutte kan. —
Du Gerstorf! — Gabel! — I kan blive her tilstede,
Om noget meder, at I derfor giøre Rede
Ved min Tilbagekomst, og Schach! — Du følge mig: —
En Fyrste daglig bør til Pligter dele sig. —

(Han gaaer tillige med Schach.)

Tredie Optrin.

Gerstorf, Gabel.

Gabel.

Her Landets Fader stod — og Hans opsvulmed Hierte,
Var nylig følesløst til alt, undtagen Smerte —

Men

Men Sorgens Sky forsvandt, og gav i Kongens Siel
Til Helteevner Plads — de fremme vores Vel! —

Gerstorf.

Ja! — Ja! — med Billighed kan Fred'rich jeg beklage! —
Er nogen Fæstning taget af Vigtighed tilbage —
I tvende Riger? — ney — kun en beleiret Stad,
Og deri skulde Han vel kunde være glad? —
Ney! — Sorgen trykker just Hans rene Siel, som tænker
At handle viselig, at opnaa uden Ranker
Sit Rigets Velstand, og sit Folks Lyksalighed. —
Han strider ene for at skaffe Landet Fred. —
Og da — da see vi Ham ey sin Person at skaane,
Endogsaa Udfald saaes Han nylig at bivaane,
Som utæmt Slave af den falske Ære ey;
Men som Anferer med Fornuft paa Heltevey. —
Jeg mindes .... men hvad er?.. her Meadow! — hvad betyder?

Fierde Optrin.

Meadow, Gerstorf, Gabel.

Meadow.

Mit Erinde er Fred! — Protector sig tilbyder,
At megle den paa ny, med mere Varighed,
Til Mellemhandler jeg nu møder her bereed. —

Ja

Ja Fred'richs Villie kan udi Dag bestemme,
Om Ufred kastes skal udi et evigt Glemme,
Om Naboerigerne i Venskab leve skal. —
Protector ønsker Fred at være Kongens Val. —
I følge herudaf jeg vil af Dem begiere:
De Anstalt føie til, at mig forundt maa være,
Hos Majestæten selv at tale denne Sag;
Min Ordre er igien at reyse bort i Dag. —
Jeg ankom nys. —

Gerstorf.

Det skal da ikke længe vare,
Om nogle Timer kan De Kongens Svar erfare,
Vi vente Ham her strax. —

Meadow.

Kan jeg da møde her? —

Gabel.

Ja vist! — thi dette Sted dertil bestemt just er. —

Femte Optrin.

Gerstorf, Gabel.

Gerstorf.

Hvad synes dem? — paa ny et Freds Forslag i Gierde? —

Gabel.

Gabel.

Gud Kongens Hierte nu mod Fredens Tilbud herde! —
Kan vi vel vente Fred, som er antagelig? —
Ney! — Seyer ene kan afgiøre denne Krig! —
Og Fred — hvad nytter den? — med Carl, som lader kiende
Ved første Leylighed — sig som en bitter Fiende, —
Som Fred'richs Undergang allene mætte kan —
Ney — Gerstorf! — Jeg seer ey, at det saa let gaar an. —

Gerstorf.

Der har vi Kongen selv! — nu kan vi faa at høre
Hans Mening .....

Siette Optrin.

Frederich, Gerstorf, Gabel.

Frederich.

Og det Syn mig skulde ikke røre? —
En ædel Kappen hos det hele Folk at see! —
Mænd — Børn i Arbeid — ja en Fruentimmerne! —

Ger-

Gerstorf.

(for sig selv)

Nu er Bekymringen hos Kongen sat til Side! —

(høyt)

Nu kom min Konge! — ret forventet til at vide
Hvad Forslag der er skeed i Din Fraværelse,
Som angaaer Dig, og Carl, og Undersaatterne. —
Vælg lykkelig! — dog hvad skal jeg min Konge raade? —
Her nylig Meadow var, og udbad sig den Naade:
Med Dig at tale maa tillades Ham i Dag;
Protector sender ham med nye Fredsforslag. —

Frederich.

Freds Forslag! — Ja, — hvor sødt det mig end vilde være
At hæve Landets Nød, — jeg skylder dog min Ære
Min Tillid til mit Folk, og Landets Sikkerhed,
At ey modtage nu ufordeelagtig Fred. —

Gabel.

Saa ønskte jeg Dit Svar, o Konge! maatte blive! —
O! — lad kun Meadow sig til Leiren strax begive; —
Ved Dit aarvaagne Folk Du vel Dit Maal kan naa. —
En Fred med Carl vi see er ey at bygge paa. —

Frederich.

Ja! — ja — jeg lidet vil i Eenrum herpaa tænke —
Den Sag heel vigtig er. —

Gerstorf.

Dig Himlen Bistand skienke! —

Frederich.

Du om en kort Tid her dig at indfinde har —
Maaskee Jeg vilde, du skal sige Ham mit Svar. —

Syvende Optrin.

Frederich

(allene.)

Fred — ja en trofast Fred — den kan lykfaliggiøre
En Konge med sit Folk! men denne Lyd mit Øre
Fortryller nu ey meer — thi hvo er den, som kan
Og vil staa inde for, Carls Løfter holde Stand? —
Fra Frank'rig — Engeland — Gesandtere tilstede
Ved Fredens Slutning var — Er disse Magter rede
Den at handthæve? — Ney! — min Undergang de see
Med koldt Blod. — Ney! — mit Haab er Gud og Borgerne! —

An-

Anden Handling.

Forste Optrin.

Sophia Amalia, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Her er det von der Wisch! — at min Gemahl indfinder
Som oftest sig, og hvor Han kongelig paaminder
Dem om sin Villie, som over Folket har
At byde under Ham til Modstand og Forsvar. —
Her vil Jeg bie Ham — ey for at mine Taare
Min dyre Fred'richs Siel skal endnu mere saare,
Ney! — Jeg har Tid til Graad naar Jeg allene er,
Dermed Jeg ikke Ham vil være til Besvær. —
Men Jeg uvidende kan ikke være længer
Om hvad i Dag er skeed — Gud veed forgieves trænger
Jeg min nysgierrig Aand — Hvor stor er min Uroe!
Ey Længsel mere kan udi mit Hierte boe.

von der Wisch.

For Landets Dronning kan man jo den Tid forkorte,
Jeg søger Kongen op, hvor langt han end er borte,
Befal! — Jeg gaaer. —

Sophia Amalia.

Ja gaae! og sig: min Længsel er,
Før nogen kommer, — Han sig vil indfinde her. —

Andet Optrin.

Sophia Amalia

(allene.)

Naar pleyer min Gemahl at lade sig ombede,
Med mig at tale? — hvad har jeg? ... — er Himlens Vrede
Mod mig saa optændt, at? ... ney Ord kan ey forslaae
Dem Tungen negter — meer ey Hiertet kan formaae
End nogen tause Suk, som til Algodhed stræber. . . .

(Hun tier pludselig, staaer noget henrykt, og endelig udbryder)

Var det Fornuften vel, som holdt for mine Læber,
Nu jeg formaade ey at føre mere mere frem? —
Ney! — i en plaget Siel tillukte Mathed dem. —
Vel!

Vel! — førend min Gemahl kom hid med mig at dele
Regieriugs Byrderne. — Men Du! — som seer det Hele, —
Min Gud! — som baned' Vey til Dannmarks Krone før —
For Frederich og mig, — til Dig jeg tale tør! —
Bød vel Din Viisdom os den Trone at bestige,
Som hørde Fred'rich til, paa det at Carl ved Krige
Os skulde styrte i en Ringheds Afgrund, som
Ey Tanken kan udstaae? — Er det Algodheds Dom? —
Og skal mit Hierte da for Mishaab stedse blive
Et Offer? — Ney! — den Frygt jeg bør at overgive,
Jeg venter af den Magt, som før beskiemmede
Oprørske Anslag, end — en vis Beskyttelse. —
I dette søde Haab, jeg søge vil at hindre
De Tanker i min Siel, som ikke vilde lindre
Mit Sinds Urolighed. — Er ey den Evne min —
Da veed jeg Himmel! — at den er og bliver din. —
Skienk den udi en Aand, som hemmelig ernærer
En Græmmelse, som al min Tænkekraft besværer! —
Hvi huser jeg ey meer en sød Tildragelse,
Som mine Ønskers Maal tilfulde kronede? —
Hvi feler jeg ey meer det fordum store Gode,
Som var langt mere, end at kunde skee jeg troede? —
Da Tronen min Gemahl først mægtig bleven var, —
Hvad Han hos Folket for min Søn udretted har? —

Min Ømheds første Pant, — min Christian erklæret
Til Tronens Arving! — og deraf har Jeg ey læret
Endnu at haabe — tro: — at Himlen det formaaer,
Som Skabnings korte Syn langt mere overgaaer? —
Hvad Sødhed følte Jeg ey da derpaa at tænke? —
Indbildningskraften var heel frugtbar mig at skienke
Ny Ord — da sagde Jeg: i Eftertiden maae
Omsonst en Ulfeldt fuld af Troløshed opstaae. —
Min vise Frederich har vildet forekomme,
At ey Vor Søn, naar Hans Regierings Tid er omme,
Bestige Tronen skal — med slig Besværlighed —
Et Gode i sin Tid, naar Landet havde Fred. —
Saa har da min Gemahl bekymret sig for Tiden,
Som troeste Fader; — men — ach Himmel! — ach! — hvor liden
I det kostbare Nu — befindes denne Trøst,
Ey i min Siel — og mit med Sorg bespendte Bryst! —

Tredie Optrin.

Sophia Amalia, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Nu — von der Wisch! — har du dit Erinde forretted? —
Har du seet Kongen? —

von

von der Wisch.

Ja! —

Sophia Amalia.

Dit ja mit Sind har letted. —
Og kommer Han da snart? —

von der Wisch.

Tvivl ey derom! — han er
Min Dronning! — her ret strax ....

Sophia Amalia.

Jeg min Gemahl alt seer!

Fierde Optrin.

Frederich, Sophia Amalia, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Og vil min Fred'rich her tillade dette Mode? —

Frederich.

Jo! — Dyreste Gemahl! — hvad mere kan forsøde

Den Haardhed, Skiebnen mig har hidtil truet med, —
Og alt det Onde, som er Følger af Ufred? —
Naar Mænd af mindre Stand — for deres kiælne Koner
Sin Modgang skiule, at de ey af Klynketoner
Skal mere martres — Jeg med Dig Sophie! — kan
Min Modgang dele og faa Trøst ved din Forstand. —
I Dag erholder Jeg et Budskab, som er vigtigt,
Fra Fiendens Leir, og hvis jeg slutter ey urigtigt,
Mit Svar paa Skiebnens Dom i Hast en Ende gior; —
Det undersøges maa nu hvad jeg giøre bør. —
Med saa Ord: Meadow er ankommen, og begierer
Udi Protectors Navn: at jeg i Dag erklærer,
Om Jeg en Fred med Carl er sindet at indgaae, —
At ey den svenske Magt skal mere Fremgang faae? —

Sophia Amalia.

Den Tid er kort, Vi har at overveye Svaret —;
Men det ey hindrer — Vi kan intet faa erfaret —
Som jo er Os bekient — Carl kiende Vi — med Magt
Han tvinges maa, sit Ord at holde udi Agt. —
Fra Holland har Vi den beloved Bistand faaet, —
Dens Flode lykkelig har giennem Sundet gaaet, —
Vi fremmet Hielp kan ey i Vinter vente meer; —
Al Resten af vort Haab Indbyggerne er her. —

Nu! — de Opmuntringer, som Du for længe siden
Tildeelte Dennem, som en Troskabs Løn for Tiden,
De er os Borgen for — at man kan lide paa,
At alle, som en Mand, til Stadens Forsvar staae. —
Din tappre Arm formaaer ey ene at forjage
Af Landet Fienden — Ney! — her fleres maa bidrage: —
Af Dit Exempel gid kun Mengden sporet an
Maa understøttes nu af Himmelens Bistand! —

Frederich.

Ja! — var det Mengde, som allene skulde hindre
En Stad fra Undergang — O! — da var ey at lindre
Mit Sinds Bekymring. — Jeg af Stridsfolk har den ey —
Af Levnets Midler har Jeg den ey heller — ney! —
Men Cronborg manglede ey noget udaf dette,
Hvad saae Vi den dermed mod Fienden at udrette? —
Et Krigspuds skilte mig ved denne Fæstning, som
Endogsaa herfra Folk til Forsvar nok bekom. —
Dens Overgivelse har endog giort min Fiende
Meer farlig, end som før — derpaa vi Prøver kiende
Hver Dag. — Dog Øxer — ja end Morgenstierner her
Forsvare bedre, end som Krud og og Kugler der. —
Men Fiendens Styrke vil jeg ikke meer omrøre,
Den Seyers Bytte ey fra Kiøbenhavn skal føre

Saalænge Borgeren — Studenten er Soldat —
Og Du, — Jeg, — de, er ey af Himmelen forladt. —
Hvad ellers Kiærlighed til faderlig Regiering,
Naar hver handthæves i en lovlig Vey til Næring,
Kan virke hos et Folk, Bornholm lod Verden see! —
Og Vi vil vente alt af ædle Borgere! —

Sophia Amalia.

Saa er min Frederich jo med sit Svar alt færdig! —
Den Tænkemaade er en Helt — en Fader værdig. —

Frederich.

Ja! — Meadow mede her med sine Fredsforslag;
Han faaer ey andet Svar af mig i denne Sag! —

Sophia Amalia.

Ja! — Følgerne deraf kan ikke værre blive
End de alt ere. — Men — Jeg vil mig bort begive;
Der kommer Gerstorf! — og den Kundskab Jeg attraaer,
Jeg hos min Frederich vel siden herom faaer. —

Femte Optrin.

Frederich, Gerstorf.

Frederich.

Nu! — Gerstorf! — ønskte Jeg sig Meadow vil indfinde,
Dog du bør vide først, hvad Jeg har udi Sinde

At

At svare ham. — Sig mig din Mening saa derom! —
Jeg har med min Gemahl aftalt det før du kom:
At ingen Freds Tilbud skal imodtages mere. —
Ja! — jeg beslutted har, for min og Landets Ære
At vove Alting — til det sidste Aandedræt; —
At døe — om Skiebnen vil — men ey af Pligter træt. —

Gerstorf.

Hvorfore Himmel! — er jeg ene her tilstede? —
Hvi kan ey fleer med mig af Undersaatter græde? —
Men Glædes Taare, — naar Regenten tænker saa,
Da Landets Ønskers Maal jo bliver let at naae. —
Uvirksom skulde vel i dine Stater leve
En Skabning? — Ney! — Men er den til — da Himlen kræve
Den frem til Straf og Spot! — Ney! — Ild og Ener i
Hvert Hierte strøbe skal, til Faren er forbi. —
Forlad mig Konge! — at jeg, rørt udaf Din Tale,
Meest glemte det, hvad Dig behaged at befale —
Men disse Følelser — hvormed jeg frembrød, kan
Dig sige meere, end min Tunge er i Stand. —

Siette Optrin.

Frederich, Gerstorf, Meadow.

Meadow.

Jeg en Befalning har nys fra Protector faaet,
Som veed hvad Dannemark i Vinter har udstaaet,

At bringe, til Beviis paa om Medlidenhed,
Dig, Konge! — Forslag til en ny og varig Fred. —
Medynksfom hørte han det gamle danske Rige,
Berømmeligt udaf de fordums store Krige,
Nu næsten undertraad udaf den svenske Hær,
Og Tronens Undergang at være gandske nær. —
Den store Cromvel — som just deri søger Ære,
For hver Ulykkelig Beskyttere at være,
Ved mig vil megle paa, — som Din og Danmarks Ven,
At denne Fiendtlighed kan høre op igien. —
Ja dine Stater skal af Carl ey mere plages,
Og al den Uheld, som af Krigen foraarsages,
Skal evig vorde endt — om Du antage vil
De Fredsforslag — som Dig Protector byder til? —

Frederich.

Jeg med Høiagtning den Velvillighed erkiender,
Protector lader see i det Han Eder sender,
At megle paa en Fred imellem Carl og mig,
Men dette Tilbud er ey nu antagelig: —
Jeg engang har tilforn, af Engeland formaaet,
En hellig Fred med Carl til Roskild jo indgaaet;
Men dette Forbund blev jo knap til Ende bragt,
Før jeg paa ny af Carl anfaldes med al Magt —

Uven-

Uventet — uden Skyld — til al Europas Under, —
Saa hastig, at jeg ey kan faae fornøden Stunder,
At samle mine Folk — og at anordne det,
Som best forsvare kan—mit Land—mit Folk—min Ret. —
Jeg leve vil og døe, som Konge, og som Fader
For et høytelsket Folk, og deres Vel tillader
Mig ikke nogen Fred at slutte nu, hvorved
Ey kunde opnaaes min og Landets Sikkerhed. —
Og deri indseer jeg ey nogen Mueligheder,
Naar alle Magter ey i dette Forbund træder,
Som til min Bistand har tilforn forpligted sig,
For kan ey tænkes paa at handle om Forlig. —
Mit Forsæt bliver da: (I veed, min Tro og Love
Er hellig) — at jeg vil for Dannmarks Trone vove
Det yderste — ja Carl mig selv det tilstaae skal:
At Æren giver mig ey noget andet Val. —

Meadow.

Dit Forsæt — Konge! maa jeg høyligen berømme,
Men som Fredshandler jeg Dig ikke bør forsømme
At forestille, hvad Protector bydet har,
Han lidet Haab sig gier om Kiøbenhavns Forsvar. —
Han det ey mueligt troer — at ene disse Volde,
Carls seyerrige Magt skal kunde udeholde. —

Hans

Hvis Seyers Rygte har bestandig taget til,
Med Danmarks Undergang det mere vore vil. —
Jeg ønskte Konge! — Dig en længer Tid at skienke;
For Fredens Tilbud til Din Fordeel ret betænke;
Men jeg beordred er at reyse bort i Dag,
Saafremt mit Forslag ey kan finde Dit Behag. —

Frederich.

Min Slutning taget er — den uforandred bliver —
Til Skræk og Feighed Jeg mig ikke overgiver —
Hvor Striden stærkest er, skal Carl mig blive vaer!
Det er hvad denne Gang Jeg her at sige har. —

Syvende Optrin.

Frederich, Gerstorf.

Gerstorf.

Jeg troer han vilde sagt, at giøre os forskrækked,
Carls Helterygte har til Cromvels Øren strækked,
Og denne Mand, som kom saa meget Ondt afsted
I Engeland, beteer mod os Medlidenhed! —

Frede-

Frederich.

O! — Hans Bedrifter der — gior intet her til Sagen,
Jeg mine Grunde har lagt tydelig for Dagen —
Men der er Schach! —

Ottende Optrin.

Frederich, Gerstorf, Schach.

Schach.

Det er en blind Allarm ey meer
Som os forstyrrer. — ney! — det Konge! — Alvor er. —
En Overløbere fra Fiendens Leir forkynder:
Det største Angreb de i denne Nat begynder, —
Alting tillavet er, — der ventes ikkun paa
At Meadow kommer, saa skal Stormen for sig gaae. —

Frederich.

Han er alt reyst! — Mit Svar vist Fiendens Forsæt haster;
Han ynked mig, at jeg Fredsforslag nu forkaster,
Jeg af hans Tale det og kunde slutte, at
Der noget var bestemt mod Kiebenhavn i Nat. —

Nu vel! — lad Klokkerne forkynde det i Staden!
Til Hest I skulle see mig selv ret strax paa Gaden
At føre Folket an! — en tapper Modstand maae
Anfører og Soldat sig nu belave paa. —

Schach.

Ja! — Din Nærværelse — hvis den har før forsødet
Dit Folkets Moyer — hvad der dem end haver medet,
Saa vil den nu, om der er nogen modløs Siel,
Vist skabe Tapperhed, til Din og Stadens Vel. —

Frederich.

Min Kongepligt den skal mig blive udi Øye,
Hvor Æren kalder I og eder nu forføye,
Jeg min Sophie først vil sige mit Farvel! —
Hun som Heltinde har i alt jo taget Deel? —

Niende Optrin.

Frederich.

(efter nogen Betænkning)

Men denne Hilsen skal jeg mig den ikke negte? —
Vil Følelser ey for det Herredømme fegte,

Som

Som hører Æren til? — ney! — hine skee sin Ret; —
Ey mindre denne skal og vederfares det. —
Jeg bier da! — men om — at denne Nat den sidste
Som Konge Jeg! — men hvad? — O Himmel! — gid Jeg vidste.
I Morgen er — min Gud! — Jeg hvad din Godhed vil,
Den skal min Siel — mit Sind med Iver storme til. —
Sophie! — min Gemahl — min Trones Glands og Ære —
Skal Hun ulykkelig i Eftertiden være? —
Skal Dyd og Yndighed paa Tronen ikke meer
I Danmark have Sted? — ney det for meget er. —
Min Arm — mit troe Folk, og deres kiekke Vaaben,
I denne fæle Nat, foreent med Kiennets Raaben
Til den Algode, skal, før det endnu er Dag,
Afgiere hvad er Ret i min og Landets Sag. —

Tiende Optrin.

Frederich, Sophia Amalia.

Sophia Amalia.

Jeg fik nu Kundskab om, min Fred'rich var allene,
Og derfor kom igien. —

Frederich.

Nu bør Vi at forene

Moed—Kræfter—Bønner—alt hvad Menniſker formaaer,
I Nat den ſtørſte Storm endnu os foreſtaaer. —
Hvis min Sophie før ey, ſom en ſand Heltinde,
I Farer havde ſøgt min Tillid ſig at vinde,
Hvor ſkulde Jeg da vel til ſlig Fortrolighed
Dit Sind og Hierte nu ſee aabent og bereed? —
Du hører ey! — din Siel er borte, og du tier? —
Og længſelfuld et Ord, — et Suk, — derefter bier
Jeg kun — hør Klokkerne! — de klemte, — og hvad det
Betyder — Sødeſte!.....

Sophia Amalia.

Jeg før har hørt og ſeet. —
Men — denne Aften de mig ſynes at bebude
Et Onde — ach! — hvor fælt — om alt vort Haab var ude
I Morgen — O min Gud! — gid Sorgen dræbe mig! —
Om det er ſidſte Gang, jeg nu omfavner Dig. —
Skye Faren Frederich! — hvor Æren intet taber,
Som Helt i rette Tid, Du Helteegenſkaber
Har før forenet med en klog Forſigtighed! —
Tænk! — dyre Fred'rich paa Dit Forſvars Øyemeed! —
Jeg! — Dine Børn — hvad Vi i Morgen ſkulde blive —
To vaade Øyne ey.....

Frederich.

Tilfreds Du Dig maae give,

Ey

Ey før Bekymring har angrebet saa Din Siel,
Jeg maae nu gaae, — men tag først mod et ømt Farvel! —
En Mine røbe kun Din Tillid til min Evne!
Og den et Indtryk skal udi mit Hierte levne,
Som virker mere, end den Lyd vi høre nu, —
Farvel! —

Sophia Amalia.

Du gaaer! — Farvel! — Kom Dine Ord ihu! —

Ellevte Optrin.

Sophia Amalia

(allene, efter nogen Taushed.)

Han gik — men fik jeg sagt, alt hvad mig randt i Sinde? —
Er Hiertets Sprog da stumt? — saa man ey Ord kan finde,
Naar man helst vilde i et vigtigt Øyeblik. —
Min Frederich! — ach! — nu i Møde Farer gik! —
Han gik! — her stod Han! — Jeg i disse Fodspor synker! —
Hvem redder mig? Min Gud! just Du! — al Verden ynker,
Dens Ømhed er kun tom — men Redning er fra Dig —
Gior Fred'rich og hans Folk uovervindelig! —

Tredie Handling.

Første Optrin.

Frederich, Schach.

Frederich.

Saa fælt, som denne Nat med Undergang har trued,
Saa viser Morgenen dog Fienden underkued;
Forlod Jeg dette Sted oprørt udi mit Sind
I Aftes — Jeg i Dag gaaer mere roelig ind. —
Begierlighed til Rov mig stormede i Møde
Med Rasenhed i Nat — men den har født de Døde —
De Kroppe — som udi sit Blod, paa Marken laae
Omvelted' — og som vi i Morgenstunden saae. —
Da først Jeg gysed' ved en Mængde slagne Fiender,
Hvoraf Jeg saae mig en fuldkommen Overvinder —
Jeg vendte Øyet hen, hvor dydig Tapperhed
Hos troe Folk til min, og Stadens Forsvar stred. —
Der saae Jeg kiære Schach! — at Himlen havde skaaned,
Jeg saae ey Grumheds Spor — ey Troskab var forhaaned —
Ney! — Seyeren var min — ved slagne Fienders Blod —
Ved Himlens Bistand, og ved Undersaatters Mod. —

Du

Du fulgte mig — hvor Krud — hvor Kugler og Kanoner
Udbrølte Mord, og Død; — men hvor de glade Toner
Og Takkesang til Gud, afvexlede den Lyd —
Der fulgtes Vi og hen at dele Seyers Fryd. —
Og Himlen under mig herind tilsidst ledsaget
Af dig — min tappre Ven! — da fælles Hielp har jaget
Fra Volden Fienden. — Gid den og af Landet var!
Saa var den Seyer først fuldkommen, som Vi har. —

Schach.

Ja — store Konge! — det som endnu er tilbage,
Dertil skal Nygtet af din Seyer vist bidrage;
Dit frelste Kiøbenhavn tilbagebringer meer,
End ved dens digtede Forliis før misted er. —
Fol Glæden kun i Dag! — Du har i disse Dage,
Følt nok det Ondt, hvormed din Fiende kun plage,
Og troe: at Seyeren i Dag er Forbud paa,
Du inden kort Tid skal fuldkommen den opnaae. —
En liden Fordeel har jo altid foregaaet
De større, som Dit Folk i Udfald har opnaaet? —
Den, som en vreed Mand før ey under Øyen saae,
Kan første Gang saa let ey mod en Fiende staae. —
Vi have det forsøgt — men nu skal Verden lære:
Det Danske Folk har til den gamle Danske Ære,
Paa ny sig værdigt giort — vil nye Kræfter faae,
Opmuntred herudaf sig selv at overgaae. —

Frederich.

Jo! — deres Kiækhed vel er værd et evigt Minde,
Jeg haaber at Jeg skal med Tiden det forvinde,
Som Jeg tilforn har tabt; men langsomt vil det skee, —
Tilstanden veed Jeg best hos Undersaatterne. —
Men og det første, som skal vorde foretaget,
Naar Vi faae Fienden udaf mine Lande jaget,
Ey heller have skal et mindre Øyemeed, —
End Løn og Ære for en trofast Tapperhed. —
Hvad mine Øyne saae — skal Hiertet aldrig glemme, —
Ney! — aldrig medens Jeg kan tænke og fornemme,
End er ey skiult for mig den ringste Borgers Flid;
Jeg huse — lenne skal Alt engang i sin Tid. —
Jeg gaaer til Dronningen at dele nu min Glæde ....

Schach.

Og jeg gaaer hen, hvorfra jeg kom, for at udbrede
End meer blant Folket, hvad de troe, og at jeg veed,
Og hørte af Din Mund derpaa et Tilsagn skeed. —
Fortrylled herudaf vil ingen Siel sig spare,
Før Dine Lande reent er friet af al Fare; —
Jeg end misundet blir det kostbar Øyeblik,
Da paa Din Naade jeg for dem nye Løfter fik. —

Frederich.

Mit Slot saa aabent er, som du nu seer mit Hierte,
Blev Adgang negted vel for een, som den begierte? —

Naar

Naar lukte Jeg mig ind for Undersaatter sidst? —
Ney! — bedre er dig selv, og hver Mand nok bevidst. —
Gaae du! — og for en hver, som ønsker at erfare,
Om mine Løfter i din Mund og sande vare,
Jeg med en vis Behag det igientage vil:
At Dyds og Troskabs Løn Jeg mig forpligter til. —

Andet Optrin.

Frederich, Sophia Amalia.

Sophia Amalia.

Nu! denne grumme Nat har dog engang faaet Ende! —
Og Gud mig lader som en Seyerherre kiende
Min Frederich! — for hvem mit Raab — min hæse Skrig —
I Nat til Himlen steeg, faldt, og oplæsted sig. —
Jeg hulkende af Graad Dig Himlen anbefalte,
Jeg længtes efter Dag — og Timerne Jeg talte,
Kom Morgen raabte Jeg! — og — Frederich! Du kom
Med Held! — det er alt hvad, Jeg tigger Himlen om! —

Frederich.

Ja! — Dyreste Gemahl! — Vi have da oplevet
Den ønskte Morgen — og Vor Fiende er nu drevet

Fra Stadens Volde — saa den neppe mere vil
Forsøge, fiendtligen at nærme sig dertil. —
Min Trone vaklede — da Jeg i Aftes sagde
Dig mit Farvel — og gik, hvor Farer mig paalagde
For alt hvad mig var kiert, at stræbe — være med —
Og dem opmuntre — som da med, og for mig stræed! —
Min Trone derimod har Seyeren bestyrked
I Dag — Nu! — har Vi vel forgieves Himlen dyrked? —
Ney! — den udi min Sag har til min Fordeel kiendt,
Saa denne Storm for Os sig lykkelig er endt. —
Mit Takkeoffer har alt denne Morgen ryget
Op til Alfader, — som min Fiende har ydmyget; —
Og aarlig skal en Dag beordres helliget
Erindringen af det, som er i Morges skeet. —

Sophia Amalia.

Ja! denne Lovsang er saa skyldig, som vor Glæde
Er billig — O min Gud! hvor er mit Hierte rede
At offre Dig min Tak! — Min dyre Frederich!
Den Dag beordres snart, og det høytidelig! —

Tredie Optrin.

Frederich, Sophia Amalia, Gabel.

Frederich.

Kom! — Gabel nærmere! hvor gierne maae Jeg lide,
Hvor træt Jeg end er af at vaage, og at stride,

At

At see, hvor tillidsfuld man nærmer sig til mig!

Gabel.

Saa stor af Naade, som Du nu er seyerrig,
Har, milde Konge! — jeg Dig alletider funden,
Og nu vi lykkelig see Nattens Mørke svunden,
Hvem kan vel skrænke ind sit Hiertes Følelser? —
Man tale maae derom, Du naadig det anseer. —
Jeg veed det — og jeg gik med disse Glædes Tanker
Herind, hvoraf endnu et opfyldt Hierte banker,
Jeg mødte een just med et Brev fra Carl til Dig,
Af Overbringeren jeg tog det da til mig,
Og lovede det i Din Haand at overgive
Der er . . . . .

Frederich.

Lad see engang, hvad Carl har nu at skrive? —

(Kongen brækker Brevet og læser.)

„ Det fra den lykkelige Carl ey meer
„ Er nu, at Eders Kiærlighed her seer
„ De Linier, som vorder Eder sendt. —
„ Ney! — Krigens Lykke har for os sig endt. —
„ Hvor helst jeg før lod mine Vaaben see,
„ Der fødte Synet selv Forskrækkelse,
„ Hver Stad — hvert Folk erkiendte strax min Magt; —
„ Nu er jeg i en anden Tilstand bragt. —

„ Thi jeg, som Riger — Steder undertvang
„ Tilforn, — er nødt at bede første Gang:
„ En Nat har givet Eders Kiærlighed!
„ En Fordeel over mine Folk, som stred
„ Med Tapperhed, indtil de slagne laae. —
„ Nu jeg kan ey forlade disse saa,
„ Ney! — Jeg er pligtig deres kiække Mod,
„ Som stod, og offrede for mig sit Blod,
„ At sørge for, de blir begravede,
„ Dertil begierer jeg Tilladelse,
„ Saa mine Folk, de uanfaldne maae
„ Sig nærme Stadens Volde, for at faae
„ De døde, jeg i Stormen har forliist.
„ Blir denne Kiærlighed os nu beviist,
„ Jeg alletider findes skal bereed
„ Til skyldigst Venskab og Velvillighed. —
Det har vist kosted Carl, saa at ydmyge sig,
Men nu han lære skal heraf at kiende mig! —
Paa døde Kroppe Jeg mig agter ey at hevne,
Ney! — de kun giorde det, de burde, efter Evne;
Carl er min Mand — og han skal see, at Seyeren
Misbruges ey af mig, som Himlen undte den. —
Jeg tænker ey saa lavt — Jeg hans Begiering finder
Heel billig: — langt fra ham deri at giøre Hinder,

Han ey Tilladelse bekomme ene skal;
Men paa det at hans Folk skal ey skee Overfald,
Naar de begraves skal, som blev i denne Feide,
Jeg end anordne vil saalænge sikker Leide.
Saaledes er det at sig Fred'rich hevne vil,
Og man skal kiende, at mig Seyeren hør til! —

Gabel.

Man saae Dig kiek og stor ved alle Leyligheder,
Da Fienden trued Død — og nu Din Fiende beder,
Du fra en anden Kant Dig viser lige stor —
Og at just Kongedyd udi Dit Hierte boer. —
Men jeg mig ey den Tid tillade bør at nyde,
Som Dronningen hør til, at Du ey skal fortryde,
Du naadig mig tillod at komme nærmere,
Jeg kom,—gaaer meer end før,—Din Siels Beundrere!—

Fierde Optrin.

Frederich, Sophia Amalia.

Sophia Amalia.

Men dette Brev, som Du i Dag fra Carl har faaet,
Jeg gad nok vide, om jeg har det ret forstaaet?

Til Giennemlæsning jeg Dig derom bede maae
Igien: —

(Kongen flyer Hende Brevet, som Hun læser sagte, indtil Hun kommer til de Ord.)

„ Nu jeg kan ey forlade disse saa,
„ Ney! — jeg er pligtig deres kiekke Mod,
„ Som stod, og offrede for mig sit Blod,
„ At sørge for de blir begravede,
„ Dertil begierer jeg Tilladelse,
„ Saa mine Folk de uanfaldne maae
„ Sig nærme Stadens Volde, for at faae
„ De Døde, jeg i Stormen har forliist ....

(Hun flyer Kongen Brevet igien og siger)

Mig synes Meningen af dette denne bliver:
At Carl her alt sit Haab om Kiøbenhavn opgiver,
Og at Beleiringen med denne Dag er endt. —
Vær hellig—Dag! — som har Os dette Budskab sendt. —

Frederich

Min Seyer følte Jeg just saa i Morgenstunden,
Da Dagens dunkle Skin mig viiste overvunden
Den Mængde Menneskker — og jeg bekræfted seer
Nu, hvad jeg troede da, ved disse Linier. —
Men troe ey derfor, at alt Gode er opnaaet,
Om og Beleiringen er hermed overstaaet;

Ney!

Ney! — Undersaatters Nød, som Krigens Byrde bar
Heeltroelig, — i min Siel med Ret sin Plads og har. —
Som Konge bør Jeg jo at hielpe hver til Rette? —
Armeen lønnes skal — hvor tager Jeg alt dette? —
Nu Landets Gield! — hvor stor er ikke den? — jo troe:
At ey min Siel saa let opnaaer den sande Roe. —

Sophia Amalia.

Jeg tilstaaer det; — men før Du udi Mode iler
Saa mange Sorger — er det billigt, at Du hviler,
Man lide kan — saa man ey føler meer tilsidst —
Og tænke — til man er sig selv ey meer bevidst. —

Frederich.

Jeg følge skal dit Raad — ømhiertede Sophie! —
Men lidet vil jeg her end efter Gerstorf bie. —

Sophia Amalia.

Jeg gaaer — og jeg begier ey meer til Roelighed,
I Dag — end at jeg Carl saa overvunden veed. —

Femte Optrin.

Frederich

(allene.)

Hvor lidet varigt er en Konges sande Gode! —
Nu vakler Tronen, — saa han bringe maae paa Fode

For-

Fornødne Krigsfolk, — nu! — er Himlen mild igien,
Den Forurettede den skienker Seyeren. —
Men er Bekymringen dog dermed bragt til Ende? —
Ney! — ikke gandske hos en Konge, som vil sænde
Sit Øye i hver Vraa til sine elskte Folk, —
Og som for deres Tarv lar Ømhed være Tolk. —

Siette Optrin.

Frederich, Gerstorf.

Gerstorf

(som har hørt det sidste af Kongens Tale.)

Min Konge! — nu da hvert et Aandepust er Glæde,
Er Du da ene den, som vil Dig ey tilstede
At føle Seyeren? — See Undersaatter an!
Den graae, — den unge, — kort, — hvert Hierte frydes kan. —

Frederich.

Jeg føler, som Jeg bør, at være Seyerherre,
Troe mig, ey urørt af saa stor en Fordeels Ære,
Men mine Pligter er af den Beskaffenhed,
At Glæden i min Siel sin Ret er hastig skeed. —

End

End har jeg faaet et Brev fra Carl, som overtyder
Mig om, det Nederlag, Vi have giort, forbyder
Ham nu at tænke paa, saa hastig sig igien
At nærme med sit Folk mod Staden fiendtligen. —
Læs det! —

(Kongen flyer ham Brevet.)

Gerstorf.

(efter at have læst det for sig selv.)

Den Sag er klar — og jeg nu fatter mindre
Hvad Dig at være glad med os kan meer forhindre?

Frederich.

Jo! — kiære Gerstorf! — Du skal tilstaae, jeg har Ret,
Naar du først haver hørt mig at forklare det. —
Er det vel skiult for dig, — hvorledes mine Riger
Af Krigen er tilredt? — hvor Undersaatter ligger
I Armod? — Kronens Gield? — Jo her behøves Raad! —
Jeg føler Seyeren — men og den Usles Graad. —
Kan du nu fatte, at jeg haver Rum til Smerte,
Naar dette sammenlagt — alt stormer til mit Hierte? —
Du! — Sielen af mit Raad — Sig Redelige Du! —
Siig mig, hvorledes skal alt det afhielpes nu? —

Gerstorf.

Alt det, min Konge! kan jeg ikke overveye
Udi et Øyeblik ....

Frede-

Frederich.

Ja! — ja! — Vi ellers pleye
At høre Rigets Raads Betænkninger om alt
Af Vigtighed — men Jeg dig hermed har befalt:
At alle Stænder nu for mig tilkiendegiver:
Hvorledes de best troe, at Riget hiulpen bliver
Af den Uorden, det i denne Krig er bragt, —
Saa mangens Huus og Hiem, — Formue ødelagt? —
Hvorledes at mit Hof kan underholdet blive? —
Hvor det skal komme, Jeg nødvendig maae udgive,
At hele Floden ret kan vorde sat i Stand? —
Da Danmarks Forsvar just paa Floden kommer an. —
Hvordan Udveye faaes Krigsfolkene at lønne,
Da Kronen er i Gield? — Hvad de da tienligst skiønne
At være — nærmere jeg undersøge skal,
Og hvad der trykker mindst — det bliver da mit Val. —
Lad kiære Gerstorf! — det dig nu om Hiertet være! —
Thi derpaa just beroer min Roelighed, og Ære,
Ja! — Seyeren den er, og blir mig aldrig sød, —
Før jeg faaer raadet Bod paa Undersaatters Nød. —

Fierde Handling.

Forste Optrin.

Frederich, Gerstorf.

Frederich.

Nu—Gerstorf! — seer du vel, hvor vanskeligt det bliver,
At naae det Maal, som er en Gienstand for min Iver? —
Jeg har nu efterseet, og noye prøvet alt; —
Men finder ey, hvad Jeg retfærdigt har befalt. —
Var Landets Forsvar og dets Opkomst ey det ene,
Hvorfor Jeg Stænderne befalte at forene
Al Indsigt, — Overlæg? — men Jeg erfare maae
Af disse Forslag, som Jeg nyelig giennemsaae:
At Adelstanden nu paa Rettigheder pukker,
Da et udsuet Land i Nød og Armod sukker, —
Og deres Tilbud! — hvad vil dette vel forslaae
Til alle Mangeler at hielpe noget paa? —

De andre Stænder det med nogen Ret formene:
At de ey nødes bør at bære Byrden ene; —
De vide med sig selv, — da Krigen sidst frembrød,
Ved deres Arme blev Vi redded af den Nød. —
Nu Himlen kiender det — hvor gierne Jeg vil rette
Mig efter hvers Behag, og alles Byrder lette;
Men uundgaaelig Fornødenhed vil det,
At her maae Paalæg skee. —

Gerstorf.

Hvem negte kan den Ret! —
Den Stænderne indsaae — Min Konge! da jeg talte
Til dem, udi Dit Navn, om hvad Du mig befalte; —
Men en Misundelse, som Schach tilforn blev vaer,
I disse Forslag sig, jeg mærker, yttred har. —
Dog — den skal ey formaae det store Værk at hindre,
Som sigter til Dit Lands — Dit Folkes Nød at lindre,
Du har jo fordret Selv enhvers Betænkninger? —
De, samtykt' ud af Dig, Beslutninger først er. —

Frederich.

Det er vel saa! — Jeg først det nu fornøden finder,
At Stænderne paa nye man kiærligen paaminder:
At deres Forslag ey naaer til mit Øyemeed; —
Men til det ønskte Maal bør der indvortes Fred. —

Hvor-

Hvorledes mener Du at Krigens Onde heles,
Saalænge Tankerne i alle Stænder deles
Paa særskildt Fordeel, og sin Rettighed at see,
Og ey det Heles Vel, er Maal for Hierterne? —

(med en alvorligere Stemme.)

Det maae betydes dem: de vinde meget mere
I Tiden, — naar de nu deri vil enig være,
Den budne Afgift at forøge nogle Aar,
Til de Udgifter, som nødvendig foreſtaaer. —
Da de Benaadninger, ſom jeg hver Stand har lovet,
Iſær dem, ſom ſig har for mig og Landet vovet,
Skal uden Forbehold tilſtaaes dem igien;
End om de viſe ſig heri modtvilligen. —
Uenighed —, den vil kun Sagerne forværre,
Og Landet ſiden vil paa ſin Bekoſtning lære,
At uden Nytte var de Forſlag overlagt,
Jeg endnu faaet har. — Det maae dem vorde ſagt. —

Gerſtorf.

Troe dog — min Konge! — at jeg intet ſkal forſømme,
Du om min Nidkierhed for Dig veed bedſt at dømme,
Du agter mig blant de Dig meeſt hengivnes Tal; —
Jeg veed Din Villie — den efterkommes ſkal. —

Andet Optrin.

Frederich

(allene.)

Jo meer Jeg ponser paa de Midler at udfinde,
Hvorved det mueligt var den Jammer at forvinde,
Som Landet er udi — Jo mere vanskeligt —
Jeg det befinder, at opfylde denne Pligt. —
Mit Land — mit Folk er frelst fra en udvortes Fiende,
Gid Stænderne sig ey indbyrdes lade kiende
Som værre Fiender, ved at trættes om, hvordan
Dets Velfærd efterdags forbedret vorde kan! —
Gid! medens de den Sag afhandle — overveye,
Og Adlen ponser paa sin Fordeel kun at pleye,
Vi ey et Offer blir paa nye for fiendtlig Magt; —
Thi da har Seyeren mig ingen Fordeel bragt. —

Tredie Optrin.

Frederich, Gabel.

Gabel.

(som kommer ind ved Slutningen af Kongens Tale.)

Lad Konge! — dette ey Dit Hierte mere krænke,
Jeg skal forkynde Dig, hvorpaa Du nu maae tænke:

Er

Er Folkets Opkomst, hvad Du inderligst attraaer; —
Din og Din Stammes dem igien til Hierte gaaer. —
Har Du saa faderlig en Omhue stedse draget —
For Dine Staters Vel, som Krig har længe plaget, —
Og endnu søger det ved slige Midler, som
Forraade Mildhed kun, — ey Magt — ey Herredom. —
Da viid, min Konge! — at nu Middelstanden tænker,
De Baand at løse, som Din store Siel indskrænker,
I at udøve det med egen Myndighed,
Som Landets Opkomst selv Du tienligst seer, og veed. —
Paa Bispegaarden har den Sag i Gierde været,
Som Helt i Krigen, blev Du først omtalt, og æret,
Som ømmest Fader, man i Dine Øyemeed —
Dernæst beundred Dig med al Hengivenhed. —
Man saae af Stænderne den Hensigt uopfylden
Hvorfor de samledes; — Man søgte, og fandt Skylden
Til deres Overlægs Unyttighed, den var
I den Haandfæstning, Dig hidtil indskrænket har. —
En længer Tvang af den Dig holdtes da uværdig,
Et vigtigt Forslag blev paa samme Sted giort færdig, —
Hvorved Du, Riget til en Arveeyendom
At imodtage, vil nu vorde bedet om. —
Saa kan Din store Siel faae Leylighed at sætte
I Værk — alt, hvad der kan vor faldne Sag oprette,

Naar ingen deler meer Din kongelige Magt,
Og ingen Baand er paa Din vise Ømhed lagt. —

Frederich.

(efter nogen Betænkning.)

Min kiære Gabel! — troe, skiønt jeg kan indsee, — ære.
Mit Folkes Hiertelaug, — Jeg ønsked dog at være
Uvidende, om hvad du nu fortæller mig,
Hvorvel det rober, Jeg er elsked inderlig. —
Fra nu af vil Jeg dig det hermed og befale:
At du om denne Sag maae intet til mig tale,
Jeg eftertragte vil ey nogen anden Magt,
End ved mit Kongevalg mig bleven er tillagt. —

Gabel.

Kan vel en Undersaat, som elsker Dig, adlyde?
Naar Du saa haarde Ord begynde vil at byde,
Min Konge! — Ney. —

Fierde Optrin.

Frederich, Sophia Amalia, Gabel, von der Wisch.

Sophia Amalia.

(til von der Wisch.)

Seer du — det ey for sildig er
Jeg vidste, Kongen sig opholder længe her. —

(til

(til Kongen.)

Sig mig, min Frederich! — hvad kan den Sag forvolde
Saa længe uafgiort? — ter Stænderne opholde
Med slige Forslag Dig endnu, som ey forslaae
Til alle Ting, som at udrede foreſtaae? —
Og er det Tid, at man indbyrdes vilde trætte,
Om enkelt Fordeel, — naar de see Dig Selv for dette
At strœbe ene, — som det hele Land angaaer;
Ved saadan Handling veed Jeg ey hvad de attraaer? —

Frederich.

Sandt er det, at deri de handle ikke rigtigt,
Et fælles Vel var viſt saa dyrebart, og vigtigt,
Saa det et Offer var af enkelt Fordeel værd;
Men sødeſte Gemahl! — saa tænker ey enhver! —

Femte Optrin.

Frederich, Sophia Amalia, Gabel von der Wiſch, Svane, Nanſen.

Svane.

Gid, store Fred'rich! — Dig at høre det behage,
Hvad underdanigſt jeg nu haver at andrage:

Hver Geistlig—Verdslig—hver en Borger ved min Mund
Tiltaler, Konge! —Dig af gandske Hiertets Grund. —
Din Viisdom — Omsorg — og Din Tapperhed bekiende
Vi, ene have frelst os fra en gruesom Fiende; —
Modløse bleve her, ved Din Nærværelse,
Til tappre Stridsmænd i en Hast omdannede. —
Din tappre — store Siel lod det ey derved blive,
Dit elskte Folk udaf en Fiendes Haand at rive,
Ney! — Magt paaliggende Du Dig og være lod,
Paa deres havde Tab at vilde raade Bod. —
Den store Hensigt var det Stænderne fremkalte,
Og deres Forslag til et fælles Vel befalte;
Men Trætter — Paafund nye, og slig Seendrægtighed,
Derved opnaaes ey saa stort et Øyemeed! —
Vi troe et Middel nu, til Din og Landets Styrke,
At have fundet, i herefter Dig at dyrke
Som Enevolds Regent og Arve-Konge! — Du
Modtage af min Haand det Tilbud naadigst nu! —
Selv, — uden Rigets Raad, — Du efterdags befale. —

Frederich.

Jeg — brave Svane! — har anhørt din hele Tale;
Men aldrig søgte Jeg paa Folkets Kiærlighed
De Prøver, hvortil Jeg dem finder saa bereed. —
Dog føler Jeg dem vist med et erkiendtligt Hierte,
Men at modtage dem, som du det nu begierte,

Jeg

Jeg afslaaer reent. — Den Magt for mig er nok, hvorved
For Folket kan opnaaes Fred, og Lykſalighed. —
Desuden mangler her jo Adelens Samtykke,
Saafremt at dette Værk fuldendes ſkal med Lykke?
Ney! — Jeg har ey Behag i nye Uroelighed,
Min egen Fordeel ſkal ey komme ſligt afſted. —

Nansen.

Maae — elſkte Konge! — da en Bøn af troe Munde
Ey gielde meer hos Dig, — end de anførte Grunde? —
Skal ægte Troeſkab da ey den Beſkyttelſe
Hos Dig opnaae, — ſom den hengiven ventede. —
Til Adelſtanden vi og have giort Begiering:
Om deres Biefald; men til ſaadan en Erklæring
Behøve de en Tid, os uforneden er,
Ey vore Hierters Drift veed af Opſettelſer. —
Og vil ey denne Stand, ſom man dog bør formode,
Biefalde os i det for Riget ſtørſte Gode,
En Krigshær have vi endnu paa Benene,
Og Schach, — den tappre Schach, til dens Anførere. —
Hver Borger, — hver Student til Vaaben vante ere,
Vi en Stadshauptmand har, ſom ſtrax vil rede være,
Den mandig Thureſen — hvis Mod og Nidkierhed
For Dig og Staden Du afviiſte Prøver veed! —

Frederich.

Ney! — kiekke Nansen! — før Jeg skulde aldrig byde,
Før man ved Vold og Tvang min Ville skulle lyde. —

Gabel.

Dit Afslag — Konge! — gior det hele Land forsagt,
Som Naader vandt, om Du modtog den større Magt. —
Siig dog et Ord til Haab for Dem ....

Frederich.

Forskaan mit Øre,
Om dette Tilbud Jeg vil intet mere høre,
Naar alle Stænderne derom var enige,
Det var en anden Sag. —

Gabel.

Det kan endnu vel skee. —

Svane.

Ja vist! — den Troeskabs Drift, som Himmelen selv skaber
Til Danske Konger, ey i Danske Hierter taber
Sig selv herved — ney! — i et større Lys i Dag,
Den sættes, — kiendes skal for alle Folkeslag. —

Siette

Siette Optrin.

Frederich, Sophia Amalia, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Men dyre Frederich! — Siig mig, hvad skal Jeg tænke?
Dit Folk staaer færdig Dig en Myndighed at skienke,
Som overgaaer vort Haab, og dette anseer Du
For intet? Himmel! — saa betydeligt et Nu
Gaaer bort — og kommer Os maaskee ey meer til Nytte!
Bør da en stor Regent kun søge at beskytte
Sit Rige, — og bør Han ey stræbe at opnaae
En større Magt, — naar Han saa let den kunde faae? —
Du har Dit Folkes Dyd, og Tapperhed belønnet; —
De vilde vise, at de ogsaa have skiønnet
Paa Din Anførsel. — Nu! — hvor rigtig tænke De? —
Betænk Dig Frederich! — og paa Din Fordeel see! —

Frederich.

Jeg — min Sophie! — kan ey fatte anden Tanke;
Vil Du at nogen skal paa min Regiering anke? —
Erindre Dig, hvortil Jeg mig forpligtede,
Udi Haandfæstningen, ved min Udvælgelse! —
Og dom da selv, om ey de Løfter, og min Ære
Mig byde føleløs til Folkets Bøn at være,

Saa

Saa længe Adelen ey er fornøyet med
De Tilbud, mig er af de andre Stænder skeed? —

Sophia Amalia.

Er uindskrænked Magt, og Arveregimente
Et Verk, hvortil man skal en Stands Samtykke vente,
Som sig betiente af en Leylighed forhen,
Til ret at skrænke ind for Dig Regieringen? —
Forsynet aabner nu en Vey, til at udvide
Din Trones Glands; — men den betrædes maae i Tide,
I dette Nu maaskee, — og aldrig siden meer
Til Arverettighed for Dig Forhaabning er. —
Giør Din Philosophie til egen Magt og Ære
Dig ligegyldig? — Du Din Stamme dog bør være
Den Velstand skyldig, som udi Din Eyne er,
Og dens, Dig bør saavel, som Folkets, være kier. —
Naar Din Historie udi en anden Alder,
For Efterslægten til Optegnelse fremkalder
En Skrivere Dig værd, — da viid: at dersom Du
Til Fordeel fører Dig det lykkelige Nu,
Som største Konge Du i Dannemark vil tegnes,
En Tidspunct ny vil fra Dit Regimente regnes,
De største Konger af Din Stamme huse vil,
At Deres Storhed var foruden Dig ey til. —
Og Folket! — Deres Sag den skal Jeg ogsaa tale,
Naar Selv Regenten kan allene dem befale,

Og

Og Han er viis og øm, — da til Lykſalighed
Man ſlig Regiering juſt en ſikker Grundvold veed. —
Og nu er intet Du kan herimod indvende,
Undtagen, — at det var bragt til en lykſom Ende;
Men allerede jeg det ſynes kommen er
Saa vidt, at man ey kan om Fremgang tvivle meer. —

Frederich.

Ey Dine Grunde min Beſlutning overvinder,
Hvad før jeg ſagde, Jeg endnu retfærdigt finder;
Ved Himlen ſværger Jeg — ved Din Veltalenhed,
Ved Borgerens, og ved Studentens Arm, ſom ſtred,
Og Seyer vandt, at Jeg vil aldrig imodtage
Den Myndighed, — naar der endnu er een tilbage,
Som Biefald giver ey hertil blant Stænderne,
Tillad! — Jeg flyer nu for Overtalelſe. —

Syvende Optrin.

Sophia Amalia, von der Wiſch.

Sophia Amalia.

Hvad ſynes Dig? — du ſtaaer henrykt

von der Wiſch.

Hvad ſkal jeg ſige? —
Ey ſlig Fornegtelſe tilforn har havt ſin Lige. —

So-

Sophia Amalia.

Jeg taber Sind og Sands, — og veed ey hvad Jeg skal
Nu tænke, sige meer, for bare Hierteqval. —
Dog er der noget, som mig rinder udi Sinde! —
Siig Gabel, at han skal sig strax hos mig indfinde,
Gaae snart! — spild ingen Tid! — den alt for kostbar er,
Uroelig, tankefuld Jeg venter eder her. —

Ottende Optrin.

Sophia Amalia

(allene, efter nogen Taushed.)

Og veed Jeg hvad Jeg gior? — hvi kan Jeg ikke glemme
Mit Kion! — min Stand! — og selv det store Verk forfremme,
Hvortil min Frederich saa ligegyldig er,
Min Gud! — han elskes, og igien har Folket kier. —
Ved deres Tilbud dog hans Hierte blier ubøyet,
Jeg og mit Overhæng til deres Bøn har føyet, —
Forgieves er det alt, — Han røres ey derved; —
Men mon mit Forsæt nu Ham vilde giøre vreed? —
Ney! — sagde Han ey: Et almindeligt Samtykke,
Til at fuldføre det begyndte Verk med Lykke,

Var

Var heel fornødent. Nu! — naar man da dette faaer,
Han giver og med sit alt, hvad Jeg helst attraaer. —
Gid! — dette Forslag ey var kommen mig for Øre,
Naar det umueligt blier med Lykke at fuldføre; —
Jeg glemte aldrig det, om mine Ønskers Alt
Af Skiebnens Haardhed blev udi sin Fødsel qvalt.
Ney! — evig — evig vil det blive mig i Sinde,
Ja udi Eensomhed skal mine Taarer rinde,
Om Danmarks Konger ey fra nu af blive skal,
Ved denne Leylighed, — blant Arvekongers Tal. —

Niende Optrin.

Sophia Amalia, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Nu fandt du Gabel? —

von der Wisch.

Ja! — jeg har alt med ham talet. —
Han sig indfinder, som min Dronning har befalet,
I dette Øyeblik. —

Sophia Amalia.

Han vel bestyrtset blev,
Og tænker mindst, hvad mig til slig Befaling drev. —

Tiende Optrin.

Sophia Amalia, Gabel, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Den Sag, hvorfore Jeg har ladet eder kalde,
I vel beundre vil, men dog, Jeg troer, biefalde,
Med faa Ord: I jo veed? — Jeg var nærværende,
Da Arverettighed af Middelstænderne,
Ved Svane, — Nansen, nys blev min Gemahl tilbuden,
I alle bad Ham: — Han det afslog; — Jeg desuden
Anvendte al min Flid, da Vi allene var
Der for; — Men det ey paa Hans Hierte virked har. —
Jeg er imidlertid desaarsag heel uroelig,
Jeg veed, at Folket min Gemahl har meent det troelig,
Jeg tilstaaer, at Jeg selv med Lyst saae Fredrichs Magt
At voxe, og det Værk til lykkom Ende bragt. —
Men Adelstanden maae paa samme Tanker bringes,
Og min Gemahl vil ey, at de dertil skal twinges,
Skiønt uden dens Biefald forgieves er vor Flid; —
Dens Hensigt, seer Jeg dog, er kun at vinde Tid. —
I den Omstændighed, Jeg vidste ey at giere
Et bedre Valg, til vel mit Forsæt at udføre,
End eder bede: med al Klogskab drive paa,
Man hastig Adelens Samtykke kunde faae. —

Jeg

Jeg ingen Regler jer vil heri foreskrive,
Bring Adelen kuns til sit Biefald at indgive,
Ved hvilke Midler, som I tienligst finde kan,
Raadslaae med Schach! — han er dertil en oplagt Mand. —

Gabel.

Min naadig Dronning! — jeg skal ey min Umag spare,
Og Deres Villie for dem kuns aabenbare,
Som Hierte og Forstand har til at handle saa,
At Kongehuset kan al Flor og Velstand naae. —

Ellevte Optrin.

Sophia Amalia, von der Wisch.

Sophia Amalia.

Nu Himmel! — gior og dit! — Jeg tillidsfuld det kræver,
Imellem Frygt og Haab mit emme Hierte svever,
Det ey for en Tyran er Jeg anraaber dig; —
Men for min milde, og min vise Frederich! —
(til von der Wisch.)
Hvor lang vil nu den Tid ey synes mig at være,
Før jeg faaer Kundskab, om mig Skiebnen vil beskiære
Det ene Gode, som mit Hierte føle kan,
Og hvorfor nys min Sorg begyndte at gaae an! —

Femte Handling.

Første Optrin.

Schach, Gabel.

Schach.

Nu Gabel! — vi i Dag maae herpaa see en Ende, —
Lad Adelen saa stærkt — de vil kun Buen spænde,
Den skal ey holde Stand: — Begyndelsen er giort,
Og deres Paasund vi vil nu ey frygte stort. —
Med Gerstorf har jeg talt, og den Oplysning faaet,
I Stilhed Adelen har Kongen foreslaaet
En Arverettighed; men af en anden Slags,
End den i Dannemark skal vorde efterdags. —
Den kloge Frederich, som saae de vilde give
En Deel af det, som heelt ey kunde negted blive,
Med vanlig Mildhed han undskyldte sig da for
At imodtage den, paa saa indskrænkte Kaar! —
Han sagde: ingen Plan at vilde dennem give;
Allene — kiærere det vilde ham dog blive,

Om

Om Arverettighed og Qvindelinien
Blev tilkiendt saa, som det var brugeligt forhen. —
Dog overlod det alt til deres gode Ville,
Men dette Svar til Freds dem ey har kundet stille;
Thi nogle mærker jeg har Staden alt forladt,
Og flere havde sig det samme foresat. —
Men jeg det store Verk, vi have for, just troede
Paa deres Blivende fornemmelig beroede:
At forekomme dem, fornødent jeg begreb,
At Stadens Porte strax beordred lukte blev. —
De, som nu ere her, de skulle og forblive,
For Arverettigheds Tilbud at underskrive
Paa samme Maade, det er Kongen bleven giort
Af Middelstanden, før maae ingen reyse bort. —
Hvad tænke de, at man kan herved mere giøre? —

Gabel.

Jeg tænker, det er nok til Sagen at fuldføre. —
Ved Adelen, at man for deres Skyld har brugt
Saa stor Forsigtighed, at Portene er lukt. —

Schach.

At det er skeet, derom kan de ey uvis være,
Og just for dem, det skal de inden Aften lære. —

Gabel.

Hvor vil den Tidende forneye Dronningen! —
Ved den hun af sin Sorg vil leve op igien.

Hvor har forgieves hun ey giort sig stor Umage, —
At bringe Kongen til det Tilbud at antage,
Ham nylig giordes; — men hans Grunde ere ey
Saa let bestredne, naar han engang har sagt ney. —

Andet Optrin.

Gerstorf, Schach, Gabel.

Gerstorf.

Jeg nu og vide maae, hvorvidt I komne ere? —
Ey denne Handel maae i Arbeyd længe være,
Hvad Virkning har det giort hos Adelen at see,
Saa uformodentlig sig indesluttede? —
Veed man det endnu ey? —

Schach.

Ney! — men det er dog troeligt,
At længe kan det ey saadan forblive roeligt,
Og end er Portene besatte stærkt med Vagt.
Stadshauptmand haver og dermed alt nøye Agt. —

Gabel.

Den Efterretning jeg strax Dronningen bør melde,
Jeg Schach! — ey glemme skal, — dem herved lade gielde,
Som de fortiene det, saafremt jeg kan opnaae
Den Naade, hende nu i Tale just at faae. —

Tredie Optrin.

Gerstorf, Schach.

Gerstorf.

Ja meer end længe nok er Kongens Mildhed prøvet! —
Hvem bedre veed, end jeg, hvor inderlig bedrøvet,
Den fromme Herre blev? — da han erfarede
Den Tvistighed, der var imellem Stænderne. —
Og deres Forslag saaes af saa ulige Mening,
Da Adelen udaf sin herlige Forlehning,
En Afgift tilbød, som af ingen Forhold var
Med andre Stænders, som ey slig Benaadning har. —
Og Stænderne igien med Eftertryk paastode:
At Kronens Lehner var for Riget saadant Gode,
At ey en Stand i sær til sin Besiddelse
Dem burde nyde, men de bortforpagtede —
For Kongen, aarligen en Sum indrente vilde,
Som kunde Byrderne anseeligen formilde,
Jeg saae — jeg hørte nok hans Siels Bevægelser,
Hvor varlig — øm han er end i Beslutninger. —
Han ved Haandfæstningen og er saa stærk indskrænked,
At ingen Paalæg, i hvor klogt og smt udtænked,
I Verk kan sættes, som imod den stridig er,
Han mindre byder, end bevilget dem begier. —

Schach.

Enhver som kiender da Hans store Egenskaber,
Ved ny Regierings Form, veed sikkert, han ey taber;
Selv de, som ivrigst sig nu sætte derimod,
Det samme vil indsee i Tiden med kolt Blod. —
Men jeg alt Gabel seer, og Himlen med ham sænder
Os Svane — Nansen — Gid!...

Fierde Optrin.

Gerstorf, Schach, Svane, Nansen, Gabel.

Svane.

Nu vil i Kongens Hænder
Et Arverettigheds Tilbud og vorde sendt
Fra Adelen saadan, som vi det have meent. —
De have lovet her at ville sig forene
Med os, for Kongen selv at overgive ene
En uindskrænket Magt paa Stammen arvelig. —

Schach.

Nu uden Pligter ey at være see de sig. —

Gerstorf.

Vi bør dog Kongen den Gemyts Forandring melde:

Schach.

Ja vist! — kom! — jeg gaaer med. —

Fem-

Femte Optrin.

Svane, Nansen, Gabel.

Gabel.

Den Stand har for sin Vælde
Nu fegted længe nok. —

Nansen.

Men har regiert sin Tid,
Ved Himlens Biestand, og de andre Stænders Flid. —

Svane.

Ja — evig Tak skee Gud, som naadefuld betragter
Vor Handling her, og som den ey for ringe agter
Til sin Opmærksomhed; — ney! — see hans skiulte Haand
Ydmyger — tvinger — naar han vil hver stærke Aand,
Som mod Hans Salved sig med frække Paasund hæver,
Og glemmer opblæst, hvad end Bornelærdom kræver:
At just paa Kiærlighed til Kongen og sit Land,
Sees ædel Borger, og en ægte Adelsmand. —

Siette Optrin.

Gerstorf, Schach, Svane, Nansen, Gabel.

Gerstorf.

Vi have, Schach og jeg, den Naade havt at tale
Med Kongen nu, som os behagde at befale,

At sige dem: at han sig vil indfinde her,
Saasnart fra Adelen at nogen kommen er. —
Derefter vilde de imidlertid da vente! —

Svane.

Hvis deres Siele af Begierlighed kun brændte,
At fremme Kongens Gavn, som vores gjøre det,
Da vare de her alt. —

Nansen.

De tænke ey Uret! —
Hvem veed? — maaskee at de end noget nyt opfinde! —

Gabel.

Ney af Fornødenhed vil de nok holde inde,
Men jeg for Hierterne vil ikke indestaae. —

Schach.

Naar Mundens Ja vi for det første ikkun faae,
Vil Pligt og Klogskab dem i Tiden det vel lære:
Den Grund er sikkerst til sin egen Magt og Ære,
At vise Lydighed imod Regenten, som
Aflegge Regnskab skal igien for Himlens Dom.

Syvende Optrin.

Trolle, Retz, Gerstorf, Schach, Svane, Nansen, Gabel.

Trolle.

Her er det at vi skal forene vor Erklæring! —
Og tilstaae Frederich en Enevolds Regiering,

Med

Med Arveretthed paa uindskrænkte Kaar; —
Af Adelen hidsendt vi møde nu derfor. —

Svane.

I dette Øyemeed vi dem og have vented,
Vi havde ikke før Bevilglingen indhented
Fra dem hertil, før vi os hid forfeyede,
Hvor vor Endrægtighed skal lade Verden see:
Vor store Frederich erkiendt for Arveherre!

Gerstorf.

Jeg skal dem melde strax! Nu skal ey ventes mere. —

Schach.

Ney! — ingen Ophold skee meer i saa vigtig Sag,
Hvor alting sluttes med et fælles Velbehag. —
Jeg dette Erinde med dem vil ogsaa dele!

Ottende Optrin.

Trolle, Retz, Svane, Nansen, Gabel.

Nansen.

Saa er der dog et Haab til Redning for det Hele,
Og denne store Dag begynde skal den Tid,
Da det i Dannemark er værdt at bruge Flid! —
Naar hver Stand kan sin Tarv til Kongen selv andrage,
Og Hielp og Trøst udaf Hans Naadehaand modtage; —

Da ympes Dyder op hos Landets Børn, nu de
Ved Faders Medhold kan faae Understøttelse. —

Gabel.

Og Hans Befalinger først kongelige blive,
Naar Egennytte dem ey meer skal Hindring give. —

Retz.

Ja den Regierings Form blier Lykke for vort Land,
Nu dens Fornødenhed er indseet af hver Stand! —

Niende og sidste Optrin.

(Skuepladsen gjøres større, Kongen og Dronningen kommer fra det inderste, og gaaer Personerne af forrige Optrin i Møde. — Gerstorf og Schach følger efter Dem, og naar Kongen og Dronningen have sadt sig paa deres Troner, tager Gerstorf, Schach og Gabel de nærmeste Pladse ved Deres Side, hvorpaa Niels Trolle begynder at tale. —)

Trolle.

Vil store Konge! — Du i Raade det anhøre,
Som Raadet — Adelen Dig have at fremføre
Ved mig, og Peder Retz: — Vi have samtlig kiendt,
Af den Regiering, os fra Stænderne er sendt,
At Rigets Opkomst de derpaa beroe formene,
Om vi formaades til med dem os at forene,

Og

Og overgive Dig en Arverettighed,
Som af den ringeste Indskrænkning ikke veed. —
Vi Din Bestandighed, i ikke at antage,
Den Magt, som Stænderne Dig vilde overdrage,
Foruden vort Biefald, i Underdanighed
Nu at giengielde vil erkiende os bereed. —
Som Enevolds Regent fra denne Dag Du byde,
Dit Raad — Din Adel og herefter skulde lyde
Sin Arvekonge, som det egner — hører til
En Arveunderſaat, hvis Lov er Kongens Vil. —
Fremdeles vilde Du i Naade det forklare,
Vi paa det Tilbud ey saasnart betænkte være;
Ved moedne Overlæg er det samtykt og skeed,
Og ey et Foster af en dum Fremfusenhed. —
Vor fordums Myndighed vi nu pligtskyldigst bytte
Med Underdanighed, til Din og Landets Nytte,
Ja Konge! — den hermed er nedlagt for Din Fod,
Raad selv! — herskover vor Formue — Liv og Blod! —

Svane.

Vi have intet Nyt — min Konge! — Dig at byde;
Thi denne søde Pligt, Din Villie at lyde
Som Arvekonge, er kun Igientagelser
Af det, som Du tilforn ved os ombedet er. —

Nansen.

Saa have vi den Bøn! at Du ey vil bersve
Din Trone meer sin Glands, og troe Folk bedrove,
Ved at imodstaae Din og deres Velfærds Sag,
Nu Himlen sender et almindeligt Behag. —

Retz.

(i det han overleverer Kongen Haandfæstningen.)

Og det uværdige Papiir, som Din Regiering
Forhen indskrænkte, tag det paa Dit Raads Begiering,
Uefterretligt det af os er alt bestemt,
Fordøm dets Indhold, og at vorde evig glemt! —

Frederich.

(I det han tager imod Haandfæstningen.)

Jeg seer, og føler, at Jeg kan ey modstaae længer;
Thi eders Tilbud mig til Siel og Hierte trænger,
Ja! — Jeg modtager det, og skal regiere, som
Jeg eder mede vil for Himlens strænge Dom.
Frivillig have I mig Riget overdraget
Til Arveyendom! — Troer nu, Jeg har ey taget
Mod denne Fordeel, for at blive en Tyran,
Og bringe eder i en skændig Slaveſtand. —
Ney! — Jeg forklare skal enhver min Tænkemaade,
Viid da: Jeg kiender mig af Himlens store Naade,
Og eders Kiærlighed, allene det Jeg er,
Hvorfor Jeg og min Tak bevidner hver i sær. —

De

De større Byrder, som selv Himlen har forenet
Med denne større Magt, mig er i Dag forlenet,
Jeg ogsaa kiender dem, saavelsom det Ansvar,
Som Konge — Fader — Jeg min Gud at giere har. —
Før min Befaling var til visse Regler bunden,
Regieringskunsten Jeg dog byrdefuld har funden;
Hvor meget mere nu? — Da var mit Ansvar deelt;
Men nu er Ansvar — Magt — og Alt mig paalagt heelt. —
Og fordi Jeg paa den, og ingen anden Maade,
Indsaae Værdien af, et elsket Folk at raade,
Som Enevolds Regent — just derfor har Jeg ey
Opkasted mig dertil, men blevet i min Vey;
Til Jeg opfordres med almindeligt Samtykke,
Da tør Jeg bede først af Himlen Held, og Lykke,
Nu Jeg erfarer, den har lagt sit Velbehag,
Til Undersaatternes, i en saa vigtig Sag. —
Jeg lover Riget da med Faders Ømhed styret:
Gudsdyrkelsen som os ophøyer over Dyret,
Og giør os værdig til at være Menniſker,
I rette Orden skal handthæves — læres her. —
Dernæst min Omsorg skal fornemmeligen være:
At redde Folket af den Nød, hvori de ere,
At sette Landene i bedre Forsvars Stand,
At brede Handel ud, — saae dyrked Agerland, —

At giøre Armod og Elendighed landflygtig,
At ey forfremme en til Embeder udygtig;
Men lade Dyd, og Flid, og sand Fortieneste
Belønnes, kiendes, og sin Ret bestandig skee. —

Svane.

Hvo er saa viis og stor blandt Guderne paa Jorden? —
Hvo kan vel lignes ved vor Frederich i Norden? —
Bliv store Konge alt, hvad Du os lovet har! —
Og giør Dig daglig meer for Verden aabenbar. —
Og naar der spørges: hvor den ægte Viisdom troner? —
Da Sandhed svare skal: I Dannemark, der kroner
Den Fred'richs Purpur. — O! — endnu ufødte Slægt,
Som moeden Frugt er giemt, af Fred'richs Varetægt,
Vær misundt! — men — dog ney! — hvad skulde vi ey unde
Vor egen Efterslægt? — nyd Lykken heel, vi funde,
Da Fred'rich blev vor Alt! — i vor Tid skiød den Rod;
Fuldkommen Nydelse deraf er dig betroed. —
Men Hykleren! — hvad Skræk! — hvad Angest mig omgiver! —
Hvad om ham Adgang ey til Tronen negted bliver? —
Skal vort nyfødte Vel... Min Gud! — hvo ham undgik. —
Hvo fra en Salomon indtil Dig, Frederich? —
Dog Bønnens Magt er stærk, den kan og skal udvirke,
At Du skal kiende ham for den, som i Guds Kirke
Kun blev en Leyesvend, — en Fredsforstyrrere
I Staten, — en Poltron iblant Krigsfolkene. —

Naar

Naar han, i Mangel af en Velfortient at være,
Ved Smiger, — Hyklerie dit Hierte vil besnære,
Og vil dets emme Sted oplede, for at faae
En Æres Post, — han for Din Indsigt ey bestaae! —
Skiønt beste Konger meest er udsat for hans Snare,
Ved Bøn og Klogskab vil Du dog undgaae den Fare,
Og Stammen finde skal et Mynster udi Dig,
Hvorledes Konger bør mod ham bevæbne sig. —
Regier da lykkelig! — gid Du fremdeles være
Guds Yndling — Folkets Haab — Europas Zier og Ære! —
Gid uindskrænket Magt, og Arverettighed
Blandt Kongerne udi Din Stamme vare ved!
Til Sole slukkes ud — til der ey meer er Tider —
Til Verdener udaf sin Axe tumler — glider —
Forvildet styrter i sit første Chaos ned! —
Den skabe hver ny Slegt en ny Lykkalighed! —

Nansen.

Den blive hver Mands Spot, hvis Hierte det ey mener! —

Gabel.

Og ey vil indsee, at vor Frederich fortiener,
At nyde det, som Ham Guds Forsyn undet har! —

Trolle.

Den Himlens, Fred'richs Gunst jo høyst uværdig var! —

Retz.

Retz.

En ond Samvittighed dens Siel bestandig saare! —

Gerstorf.

Den intet føler her, ey fælder Glædes Taare!..

Schach.

Den føle sig ey selv, og noget Gode meer,
Som denne Dag ey for en Glædes Dag anseer! —

Frederich.

(til Dronningen.)

Elskværdigste! — Nu vil ey meer min søde Skiebne,
Jeg med Philosophie mig skal mod den bevæbne,
Raad — Adel — Folket har nu undergivet sig
Min uindskrænkte Magt! — Jeg veed det fryder Dig!

Sophia Amalia.

Hvor glad — hvor rørt har Jeg ey Aarsag nu at være?
Jeg lykkelige! — som med Fred'rich deler Ære,
Hvor finder Jeg vel Ord til den Erkiendtlighed,
Jeg Himlen skylder, og mig eder pligtig veed! —